

ЧЕРГОВЕ ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ " ВИКЛАДАЧІВ КАФЕДРИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

13.09.2024

У 2024 році вийшов у світ ґрунтовний навчальний посібник «Психологія сім'ї» за авторством відомої в Україні дослідниці сімейно-шлюбних стосунків, практикуючого сімейного психолога, науковця та викладача Федоренко Раїси Петрівни. Автор підручника є доценткою кафедри практичної та клінічної психології Волинського національного університету імені Лесі Українки, керівником Центру сімейної психології «Щаслива сім'я». Варто зазначити, що навчальний посібник розкриває не тільки теоретичні засади психології сім'ї, а й містить широкий набір психодіагностичних методик для глибокого й різнобічного психологічного дослідження сім'ї та партнерських стосунків. Серед переліку відомих психологічних методик сімейної діагностики у п.п. 8.16-8.17. подано наукові здобутки наших колег: методику «*Діагностика сімейних ролей подружжя*» (Д. Є. Карпова, Є. М. Потапчук) та методику «*Діагностика шлюбного потенціалу особистості (ДШПО)*» (Є. М. Потапчук). Вибір і друк цих методик серед відомих і визнаних вітчизняних та зарубіжних авторських розробок є черговим визнанням результатів наукової діяльності викладачів кафедри психології та педагогіки факультету здоров'я, психології, фізичної культури та спорту Хмельницького національного університету.

Приємно усвідомлювати, що з кожним роком наукова школа «Психологічні засади підготовки молоді до сімейного життя», яку очолює заслужений працівник освіти України, доктор психологічних наук, професор Євген Потапчук, отримує все більше якісних наукових результатів. Вони допомагають не тільки вирішувати нагальні соціально-психологічні проблем, а й максимально сприяють розвитку творчого потенціалу викладачів і здобувачів вищої освіти Хмельницького національного університету.

Варто зазначити, що викладачами кафедри психології та педагогіки розроблено вже цілу низку авторських методик, які використовуються при викладанні різних дисциплін, зокрема таких як «Робота психолога з сім'єю», Кризове сімейне консультування», «Теорія та практика сімейного консультування» та ін. Така робота допомагає формувати у здобувачів вищої освіти (спеціальності 053 «Психологія»)

відповідну систему знань і сприяє якісній підготовці фахівців, здатних розв'язувати складні задачі у процесі навчання та професійної діяльності.

Чергове визнання наукових здобутків наших колег мотивує кафедру психології та педагогіки посилювати творчу енергію у різних напрямках наукових пошуків та досягати нових кількісних та якісних результатів.

Кафедра психології та педагогіки

Наукова школа «Психологічні засади підготовки молоді до сімейного життя»

КЕРІВНИК

Потапчук Євген Михайлович,
доктор психологічних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
Голова Української асоціації сімейних психологів.

Рік створення наукової школи – 2012.

Р. П. Федоренко

Психологія сім'ї

5.2. Особливості розвитку уявлень про сексуальність.....	262	8.9. Характер взаємодії подружжя в конфліктних ситуаціях (Ю. С. Альошина, Л. Я. Гозман).....	439
5.3. Компоненти та функції сексуальності.....	271	8.10. Тест-опитувальник задоволеності шлюбом (В. В. Столін, Т. Л. Романова, Г. П. Бутенко).....	443
5.4. Методи психологічного дослідження сексуальності.....	273	8.11. Опитувальник «Шкала кохання й симпатій» (З. Рубін).....	448
5.5. Психосексуальна ідентифікація й засвоєння сексуальної ролі.....	282	8.12. Опитувальник для визначення співзалежності (коалкоголізму) (Спанн-Фишер).....	451
Розділ 6. Проблеми сучасної сім'ї	293	8.13. Тест незакінчених речень (авторська версія).....	454
6.1. Стадії шлюбу та кризові періоди подружнього життя.....	293	8.14. Методика «Аналіз сімейних взаємин (АСВ)» (Е. Ейдемільер, В. Юстікис).....	455
6.2. Порушення функціонування сім'ї.....	299	8.15. Опитувальник «Шкала емоційного відгуку» (А. Мєграбян і Н. Епштейн).....	480
6.3. Процеси розпаду й дестабілізації подружніх взаємин.....	300	8.16. Методика «Діагностика сімейних ролей подружжя» (Л. С. Карпова, С. М. Потапчук).....	480
6.4. Емоційний процес розлучення.....	306	8.17. Методика «Діагностика шлюбного потенціалу особистості» (ДШПО) (Потапчук С. М.).....	480
6.5. Построзлучна ситуація сім'ї.....	309	8.18. Методика «Загальна сімейна тривога» (Е. Ейдемільер і В. Юстікис (2000)).....	500
6.6. Ревнощі й зрада як феномени подружнього життя.....	318	8.19. Методика «Сенсорні переваги в сім'ї» Н. Л. Васильєвої.....	503
Розділ 7. Психологічна допомога сім'ї	340	8.20. Методика «Колесо подружнього балансу».....	504
7.1. Консультативна робота із сім'єю.....	340	8.21. Опитувальник РЕА (розуміння, емоційне тяжіння, авторитетність).....	506
7.2. Індивідуальне консультування подружжя.....	353	8.22. Методика «Лідер» (М. Богуславська).....	509
7.3. Психологічна допомога дітям розлучених батьків.....	360	8.23. Методика «Маскулінність-фемінінність» (С. Бем).....	516
7.4. Психологічна допомога сім'ям у разі сексуальних проблем.....	368	8.24. Опитувальник «Осада» (С. Яковенко).....	519
7.5. Консультування сім'ї, де є проблема узалежнення від алкоголю.....	372	8.25. Опитувальник «Рольові очікування і домагання у шлюбі» (РОП) (А. Н. Волкова).....	525
7.6. Психологічна допомога при насиллі в сім'ї.....	385	8.26. Тест вигорання (МБІ – Maslach burnout inventory) (К. Маслач адаптація для шлюбно-сімейних взаємин О. Я. Клятер).....	537
7.7. Психологічна допомога сім'ям учасників АТО.....	393	8.27. Методика «Мій лист до партнера».....	540
Розділ 8. Психологічні методи сімейної діагностики	399	8.28. Методика «Шкала оцінки сімейної адаптації й згуртованості – FACES-III».....	540
8.1. Запитальник «Діагностика поведінки особистості в конфліктній ситуації» (О. С. Кочарян).....	399		
8.2. Методика «Ревнощі в сімейному житті» (за С. П. Ільїним).....	406		
8.3. Методика «Установки в сімейній парі» (Ю. С. Альошина).....	409		
8.4. Тест-опитувальник батьківського ставлення (А. Я. Варга, В. В. Столін).....	418		
8.5. Розподіл ролей у сім'ї (Ю. С. Альошина, Л. Я. Гозман, О. М. Дубовська).....	421		
8.6. Спілкування в сім'ї (Ю. С. Альошина, Л. Я. Гозман, О. М. Дубовська).....	426		
8.7. Методика «Типовий сімейний стан» (Е. Г. Ейдемільер, В. Юстікис).....	436		
8.8. Опитувальник «Конструктивно-деструктивна сім'я» (КДС) (Е. Г. Ейдемільер, В. Юстікис).....	437		

(D. H. Olson, J. Portner, Y. Lavee 1985) в адаптації Н. Ф. Михайлової.....	545	ВСТУП
8.29. Опитувальник оцінки сімейної згуртованості та сімейної адаптації для дітей підліткового віку (Д. Олсон).....	550	Розвиток нової, незалежної держави України неможливий без зміцнення інституту сім'ї, яка в щоденному досвіді сконцентрувала споконвічні суспільні й особистісні проблеми та цінності, акумулювала невизначені психолого-педагогічний потенціал, сконденсувала традиційні й оригінальні навчально-виховні тактики та життєві стратегії. Виконуючи головну роль в архітектурно-функціональній будові, вона має свої механізми й закономірності, структурно-функціональні виміри, внутрішні та зовнішні детермінанти, психологічний мікроклімат, цілу систему унікальних духовних і матеріальних цінностей, крізь які сприймається весь світ.
8.30. Тест на міжособистісну залежність.....	553	Як відомо, сім'я – основа держави, оскільки рушійною силою життя є взаємини між чоловіком і жінкою. Будучи одним з основних інститутів суспільства, першою сходинкою соціалізації людини, сім'я розвивається та відозначається разом із навколишнім світом, повсюдно реагуючи на вимоги часу, відповідаючи на громадські потреби й при цьому сама їх формує.
8.31. Тест незакінчених речень для дітей та підлітків (авторська версія).....	558	Екстремальна загальнокризова ситуація в країні не могла не відбитися на соціальному інституті сім'ї. Катастрофічне зниження народжуваності, деформація шлюбно-сімейних процесів, економічні проблеми, безробіття знижують адаптаційні можливості сім'ї й призводять до порушення її функціонування. Це дає підставу говорити про кризу сім'ї, її руйнування. Особливих труднощів зазнає молода сім'я, яка сьогодні потребує найбільше уваги та підтримки як із боку держави, так і з боку вчених.
8.32. Проективні методики в роботі психолога-консультанта.....	559	У контексті складних і нестабільних реалій нашого суспільства психологи відзначають розмаїття тенденцій у сфері міжособистісної взаємодії й психології сім'ї. Існує значна кількість теоретичних положень, що породжують спектр концептуальних моделей міжособистісних взаємин і свідчать про актуальність осмислення психології сімейних взаємин, зокрема особливостей гармонізації шлюбно-сімейних стосунків. Подружжя гармонія складається з багатьох компонентів, серед яких визначальними вважають рівень культури та вихованість партнерів, індивідуально-типологічні якості, національні традиції, звичаї, соціальні установки й цінності тощо. Гармонія в сім'ї вклучає також усі сторони міжособистісних стосунків, сексуальну та поведінкову відповідність.
8.33. Метод малюнка в практиці діагностики сімейних взаємин.....	567	
8.34. Дослідження індивідуально-психологічних особливостей подружжя.....	587	
Розділ 9. Програма корекційної роботи щодо гармонізації подружніх взаємин	594	
9.1. Програма формування ефективної комунікації молодого подружжя.....	594	
9.2. Тренінг оптимізації подружніх стосунків у молодому шлюбі.....	596	
9.3. Комплекс психотренінгових технік та вправ на налагодження гармонійних партнерських взаємин.....	597	
Короткий словник уживаних термінів	606	
Список використаних джерел	611	
Додатки	616	

Загальні питання: centr@khnmu.edu.ua
Подача новин та анонсів: press@khnmu.edu.ua

Центр кар'єри

Скринька довіри

Цивільний захист

Пожежна безпека

Охорона праці

Хмельницький національний університет, 2024